

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Журналістика і соціальні комунікації:
науковий, теоретичний та прикладний аспекти**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Журналістика та медіакомунікація

Спеціальність С7 Журналістика

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Журналістика і соціальні комунікації: науковий, теоретичний та прикладний аспекти
Викладач (-і)	Марчук Ганна Іванівна, кандидат філологічних наук, професор кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-42
E-mail викладача	ganna.marchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок, 15:00–17:00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальний курс присвячено вивченню різних наукових теорій і методологічних підходів у дослідженні взаємозв'язку журналістики і соціальних комунікацій (соціальної комунікації).

Розглядаються теорії структурного функціоналізму, аутопоезису й інформаційного суспільства як базису зародження теорії соціальних комунікацій. У розділі «Сучасні теорії соціальних комунікацій» піддаються аналізу Ю. Подгурецьки й Т. Гобана-Класа (Польща), дослідження соціальної комунікації в Американській асоціації мовлення, мови й слуху (ASHA). Здобувачам пропонується інформація про комплексні моделі соціальних комунікацій: вивчення соціальних комунікацій в університетах США, соціальні комунікації в теорії Н. Палашева (Болгарія), а також аналізуються основні положення моделі соціальної комунікації болу в теорії К. Крейга та в практичній діяльності «Nanep Centre» (Канада). Подається інформація про ідеї розвитку соціальних комунікацій у Лісабонській школі (Португалія), Київській школі й Харківському осередку досліджень соціальних комунікацій. Розглядається специфіка аналізу соціальних комунікацій у теорії інмутації О. Холода й обговорюються сучасні тенденції розвитку наукової галузі «Соціальні комунікації», відбиті в дисертаціях докторів наук із соціальних комунікацій (від 2008 року й дотепер).

Навчальний курс розрахований не лише на студентів, але буде корисним для аспірантів і докторантів, які здійснюють дослідження в таких галузях: «Соціальні комунікації», «Соціологія», «Культурологія», «Історія», «Політологія», «Психологія» та «Філологія».

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Забезпечити студентів знаннями взаємозв'язку теорії та практики журналістики й соціальних комунікацій. Забезпечити єдність такої підготовки студента, оволодіння ним навичками ідентифікації корисних зв'язків журналістики і соціальних комунікацій.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність (ІК):

- Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики

Загальні компетентності:

- ЗК01.Здатність. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності спеціальності:

- СК 01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики;
- СК 02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми;
- СК 03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики;
- СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних 8 контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

- Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати й обґрунтовувати варіанти їхнього розв'язування;
- Брати продуктивну участь у розробці проєктів документів, що регламентують діяльність у всіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їхньому прийнятті, прогнозувати результати їхнього впливу на суспільство.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	54

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	С7 Журналістика	1	основний

Тематика навчальної дисципліни	
Тема	кількість год.

	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Методологічні й методичні основи дослідження взаємозв'язку журналістики й соціальних комунікацій Проблеми дослідження методологічних і методичних основ дослідження взаємозв'язку журналістики й соціальних комунікацій. Методи й методики дослідження. Що вважати історією соціальних комунікацій? Огляд навчальних програм з історії соціальних комунікацій. Огляд наукової літератури, що пов'язана з вивченням історії соціальних комунікацій.	2	2	8
Тема 2. Журналістика та соціальні комунікації Північної Америки (США) (частина 1) Ключові тенденції дослідження історії розвитку процесів соціальних комунікацій і журналістики. Дослідження журналістики й соціальних комунікацій у Сполучених Штатах Америки. Соціальні мережі, гендерні відмінності в межах соціальних комунікацій. Норми і практики формального і неформального спілкування: різні аспекти дослідження в США. Функціонування соціальних мереж у системі соціальних комунікацій США. Вплив соціальних комунікацій на соціальні явища і процеси в США.	2	4	8
Тема 3. Журналістика та соціальні комунікації Північної Америки (США) (частина 2) Можливості й виклики нових соціальних комунікацій у США. Еволюція ключових соціальнокомунікаційних концепцій і категорій у США (публічна сфера, громада і соціальний капітал) Медіаефекти як вид соціальних комунікацій США. Вивчення «асиметричних соціальних зв'язків» в американській науці про соціальні комунікації і журналістику. Аналіз ролі нових соціальнокомунікаційних технологій в американському суспільстві Проблеми дисбалансу в соціальних комунікаціях американців між роботою й особистим життям під час пандемії COVID-19. Класичні теорії американських дослідників комунікації, що створюють підвалини для	2	4	8

формування наукових підходів до вивчення соціальних комунікацій і журналістики. Основні підходи до дослідження журналістики й соціальних комунікацій у Сполучених Штатах Америки.			
Тема 4. Журналістика та соціальні комунікації Північної Америки (Канада, Мексика) Особливості досліджень журналістики й соціальних комунікацій у Канаді. Вивчення взаємозв'язків журналістики й соціальних комунікацій у Мексиці.	2	2	6
Тема 5. Журналістика та соціальні комунікації Північної Америки (Гватемала, Куба) Проблеми аналізу журналістики й соціальних комунікацій у Гватемалі. Журналістика й соціальні комунікації в Кубі: результати досліджень.	2	2	8
Тема 6. Південна Америка: дослідження історії соціальних комунікацій і журналістики (Бразилія, Колумбія). Журналістика та історія соціальних комунікацій Бразилії. Колумбійські дослідження взаємозв'язку журналістики й історії соціальних комунікацій.	2	2	8
Тема 6. Південна Америка: дослідження історії соціальних комунікацій і журналістики (Чилі, Аргентина). Журналістика та історія соціальних комунікацій у Чилі. Додаткова література для поглибленого вивчення теми лекції. Специфіка взаємозв'язку журналістики й соціальних комунікацій в дихотомії й синхронії Аргентини.	2	2	8
Тема 7. Дослідження журналістики й історії соціальних комунікацій у європейських країнах (Іспанія, Велика Британія, Німеччина). Вивчення взаємозв'язку журналістики й історії соціальних комунікацій в Іспанії. Велика Британія: дослідження журналістики й історії соціальних комунікацій. Німецькі дослідження журналістики і соціальних комунікацій в історичному ракурсі.	2	2	8

Тема 8. Дослідження журналістики й історії соціальних комунікацій у європейських країнах (Португалія, Україна, Польща). Журналістика й історія соціальних комунікацій в Португалії. Українські дослідники про взаємозв'язок журналістики й історії соціальних комунікацій. Польський досвід вивчення проблем взаємозв'язку історії розвитку соціальних комунікацій і журналістики.	2	2	8
РАЗОМ:	16	20	54

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточне тестування та самостійна робота- 50 балів. Підсумкова письмова робота (екзамен) – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова робота складається з трьох теоретичних та одного практичного завдання.
Семінарські заняття	Робота на семінарському занятті оцінюється за 6-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 26 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Екзамен (письмова форма; тест – 20 запитань-тверджень з одним правильним варіантом із чотирьох; одна правильна відповідь – 2,5 бали; 20 правильних відповідей – 50 балів).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові (творчі) роботи:	Створити проєкт на тему «Журналістика й соціальні комунікації в певній країні» (країну студент обирає за бажанням, крім тих 35-ти країн, які вже описано проф. О.М. Холодом у курсі лекцій). Перелік 35-ти країн див. у тексті лекції 1 на с. 7–8.	20	Під час пр. занять 8–10.
	<u>Критерії та умови виконання проєкту:</u> 1) проєкт слід створювати в програмі презентацій «Power Point»; 2) кількість слайдів – не менше 10-ти; 3) слайди повинні містити мінімальний обсяг тексту й зображення (1–3), які доцільно відбивають зміст усної розповіді; 4) розповідь про журналістику й соціальні комунікації повинна спиратися на дослідницький досвід вчених світу про журналістику й соціальні комунікації тієї країни, про яку студент розповідає;	10 (за презентацію й текст усної доповіді)	

	5) посилання на конкретних авторів слід оформлювати в стилі 7-го видання APA (див. https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_formatting_and_style_guide/reference_list_electronic_sources.html); зразок оформлення див. на початку лекції 1 і в тексті лекції; 6) час онлайн презентації проєкту – від 10 хв до 15 хв; 7) під час онлайн відеопрезентації <u>викладач і співкурсники повинні бачити промовця й поруч – зображення слайдів.</u>			
	<u>Критерії оцінювання проєкту усної розповіді без зачитування тексту з папірця:</u>	10		
	1) якість артикуляції	3		
	2) доцільна паузація	2		
	3) літературна мова	3		
	4) уміння тримати увагу аудиторії	2		
	РАЗОМ за проєкт:	20		
Академічна доброчесність:	Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).			
Відвідування занять:	Відвідування занять оцінюється таким чином: – лекції – 1 бал; – практичні (семінарські) заняття – 2 бали; – іспит (залік) – за встановленим зразком (тестові завдання: правильна відповідь на одне запитання чи твердження – 2,5 бали; у тесті-іспиті – 20 запитань-тверджень, отже, за всі правильні відповіді здобувач може отримати 50 балів. Відвідування занять передбачає активну роботу здобувача під час практичного (семінарського) заняття й присутність під час лекції.			

Неформальна освіта	Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Prometheus, ВУМonline та Coursera за відповідних предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) Покликання : https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neforma_lna-osvita.pdf
--------------------	---

8. Рекомендована література

Література

1. Aranda, S. Javier, J. (2002). Breve historia de la comunicación en el mundo contemporáneo. Pamplona: Ulzama, 213. ISBN: 84-96063-08-9
2. Binotto, M. (2010). Comunicazione sociale 2.0. Reti, non profit, partecipazione, Roma: Edizioni Nuova Cultura, 231.
3. Borderia, Laguna, & Martínez, 2010
4. Bosco, N. (2005). La forma dell'acqua: spunti di riflessione sulla comunicazione sociale. Primo rapporto sulla comunicazione sociale, E. Cucco, R. Pagani, M. Pasquali (a cura di), Roma: Eri-Rai, 12.
5. Cliette, B. (2023, July 22). Autism Awareness Course for Parents – Autism Training. <https://www.udemy.com/course/understanding-autism/>
6. Communication Startup Ideas (2023, July 04). Ideasai.com. <https://ideasai.com/communication-startup-ideas>
7. Craig, C. (2011). Communication as Social Science (and More). International Journal of Communication 5, 1479–1496. <https://doi.org/10.1590/S1809-58442012000100014>
8. Garfinkel, H. (1967). Studies in Ethnomethodology. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 288.
9. Garfinkel, H. (2007). Recherches en ethnomethodologie. Paris: Presses Universitaires de France, 2007 (французькою мовою).
10. General History of Social Communication (2023, May 29). Ehu.eus. URL: <https://www.ehu.eus/documents/1760370/6036265/27101+-+General+History+of+Social+Communication.pdf/edc14c-b4b2-8d47-3827-f8c37c821040?t=1601290749334>
11. Goffman, E. (1959). The Presentation of Self in Everyday Life. N.Y.: Anchor Books, 253.
12. Historia-comunicacion-social (2023, June 3). TECH. <https://www.techitute.com/periodismo-comunicacion/curso-universitario/historia-comunicacion-social>
13. Hovland, C. I. (1948). Social Communication. Proceedings of the American Philosophical Society, 92(5), 371–375. <http://www.jstor.org/stable/3143048>
14. Marchuk H., Prystai G., Khorob S., Marchuk N., Shoturma N. The System of Media Critics in the Journalistic Environment in Postmodern Conditions Postmodern Openings, 12(1), 141-151. (2021)
15. Mesa, Julio Antonio Yanes (2005). Metodología de la historia de la comunicación social en Canarias: La prensa y las fuentes hemerográficas. Baile del Sol, 344. ISBN 8496225682, 9788496225688
16. Montalbán, V.M. (1985). Historia y Comunicación Social, Madrid, Alianza.
17. Montero, J., & Rueda, J. (2001). Introducción a la historia de la comunicación social. Barcelona: Ariel.
18. Parent Coaching to Support Social-Emotional and Communication Development in Early Intervention (On Demand Webinar) (PD102590) (2023, July 22). New on Demand Webinar. <https://learningcenter.asha.org/diweb/catalog/item/id/14159469>
19. Poli, J.H. (1979). *Comunicación social*. Editorial Pleamar, 144.

20. Population Pyramids of the World from 1950 to 2100 (2023, July 24). PopulationPyramid.net <https://www.populationpyramid.net/>
21. Revista Historia y Comunicación Social (2023, червень 15). ucm. <https://www.ucm.es/histycom/> (Іспанською мовою).
22. Skillshare (2023, July 22). Facebook. <https://www.facebook.com/skillshare>
23. Startup? Apply for our 2023 startup programme (2023, July 05). Websummit. https://websummit.com/startups?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=20271783072&utm_content=150841858552&utm_term=startup%20business&gclid=Cj0KCOjwho-lBhC_ARIsAMpgMoeqhST9jkGF5kt_YVrZ45MmtpwZnO-LennUhUCPtIA4uF9QC2rITGQaAsgoEALw_wcB
24. Touraine, A. (1969). *La société post-industrielle*. Naissance d'une société. Paris: Éditions Denoël, 320 (французькою мовою).
25. Touraine, A. (1977). *The Sociology of Action*. Chicago: University of Chicago Press, 211.
26. Vázquez, M. (1985). *Historia y comunicación social*. Montalbán, Alianza Editorial, 267. ISBN 8420601209, 9788420601205
27. Vila, M.P. (1979). Para la historia de la comunicación social: ensayos. Academia Nacional de la Historia, 139.
28. Горовий, В. (2010). *Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурси*. Київ, 230.
29. Гоффман, Е. (2004). *Повсякденне життя як театральна гра*. Харків: Основи, 328 (українською мовою).
30. Ільганаєва, В. (2009). Соціальна комунікація як об'єкт теоретизації. *Філософія людського спілкування: філософія, психологія, соціальна комунікація, 1*, 60–67.
31. Корнєєв, В. (2015). Перспективні напрями наукового розвитку галузі “Соціальні комунікації”. *Освіта регіону, 3–4*, 61–69.
32. Марчук Г. І., Гарачковський О. І., Тарасюк В. Ю. Етичні виклики в мобільній журналістиці: приватність, верифікація та маніпуляції. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2024. Т. 35 (74). № 6 С. 289–293.
33. Німеччина: загальна довідка (2023, July 02). Державна підтримка українського експорту. http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/z_info/ger/999.html
34. Різун, В. (2012). Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій. *Психолінгвістика, 10*, 305–314.
35. Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та історія соціальних комунікацій, глобальні та локальні медіа» (2020). Укладач Ю.О. Сазонова. Миколаїв, 25.
36. Ромах, О. (2017). Проблеми презентації методологічних засад у наукових дослідженнях. *Current Issues of Mass Communication, 22* (2017), 71–81. <https://doi.org/10.17721/2312-5160.2017.22.71-81>
37. Туреньє, А. (2001). *Соціологія повсякденного життя*. Київ: Критика, 336 (українською мовою).
38. Хилько, М. (2013). Сучасний стан вітчизняних досліджень у галузі соціальних комунікацій. *Наукові записки Інституту журналістики, 52*, 111–116.
39. Холод О.М. Журналістика й соціальні комунікації: курс лекцій. Івано-Франківськ: ПНУ ім. Василя Стефаника, 2024. 234 с.

Викладач – Марчук Г.І., к.ф.н., професор кафедри журналістики